

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, РАБОТЕЩИ БЕЗ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

Нормативната уредба, която определя режима на задължително здравно осигуряване на лицата, работещи без трудово правоотношение е чл. 40, ал. 1, т. 3 от *Закона за здравното осигуряване* (ЗЗО).

Съгласно чл. 40, ал. 1, т. 3 от ЗЗО за лицата, работещи без трудово правоотношение:

а) ако не се осигуряват по реда на т. 1, 2 и 2а и получават възнаграждение, равно или по-голямо от минималната работна заплата за страната, върху облагаемия доход, след намаляването му с разходите за дейността; когато е получено възнаграждение под минималната работна заплата за страната, след намаляването му с разходите за дейността, осигуряването се извършва по реда на чл. 40, ал. 5 от ЗЗО;

б) ако са осигурени по реда на чл. 40, ал. 1, т. 1 и 2а, осигурителните вноски се внасят върху облагаемия доход, след намаляването му с разходите за дейността, независимо от размера на полученото възнаграждение;

в) осигурителните вноски се внасят в съотношението по чл. 40, ал. 1, т. 1 от възложителя до 25-о число на месеца, следващ месеца на изплащане на възнаграждението.

ВНИМАНИЕ

По този ред се осигуряват и членовете на управителни органи на юридически лица с нестопанска цел, чиято длъжност не е изборна.

Максималният размер на месечния доход, върху който се изчислява здравноосигурителната вноска, е максималния доход, определен със *Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване* за 2025 г.:

- от 1 януари до 31 март 2025 г. – 3750 лв. (чл. 9, т. 1, б. „в“);
- от 1 април до 31 декември 2025 г. – 4130 лв. (чл. 9, т. 2, б. „в“).

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, РАБОТЕЩИ БЕЗ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

за лицата, работещи без трудово правоотношение, които не се осигуряват по реда на чл. 40, ал. 1, т. 1, 2 и 2а от ЗЗО и получават възнаграждение, равно или по-голямо от минималната работна заплата за страната след намаляването му с разходите за дейността

ДОХОД, ВЪРХУ КОЙТО СЕ ВНАСЯТ ВНОСКИТЕ:

облагаемия доход, след намаляването му с разходите за дейността

СЪОТНОШЕНИЕ ЗА ВНАСЯНЕ НА ВНОСКИТЕ:

възложител/изпълнител-
60:40 (4,8:3,2)

СРОК ЗА ВНАСЯНЕ НА ВНОСКИТЕ:

до 25-о число на месеца, следващ месеца на изплащане на възнаграждението

За лицата, полагащи труд без трудово правоотношение, които не са осигурени на друго основание през съответния месец се дължат здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 1, т. 3 от ЗЗО, ако получават месечно възнаграждение (от един или повече възложители), равно или над една минимална работна заплата, след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на *Закона за данъците върху доходите на физическите лица* (ЗДДФЛ).

Пример:

Лице полага труд без трудово правоотношение през месец февруари 2025 г. при двама възложители. Сборът от възнагражденията за месец февруари 2025 г. при двамата възложители е 1500 лв. след намаляването им с разходите за дейността. Възнагражденията и от двамата възложители са изплатени през месец март 2025 г. Тъй като общият размер на получените възнаграждения за месец февруари 2025 г., след намаляването им с разходите за дейността е по-голям от минималната работна заплата, която е 1077 лв. за същия месец, здравноосигурителни вноски са дължими и от двамата възложители. Срокът за внасянето на вноските е до 25 април 2025 г.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, РАБОТЕЩИ БЕЗ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

За лицата, полагащи труд без трудово правоотношение, които не са осигурени на друго основание през съответния месец и получават месечно възнаграждение (от един или повече възложители) по-малко от една минимална работна заплата, след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на ЗДДФЛ, **не се дължат здравноосигурителни вноски върху възнаграждението, получено за работа без трудово правоотношение.** Възложителите на работата в тези случаи не удържат и не внасят здравноосигурителни вноски за изплатените от тях възнаграждения.

В тези случаи здравноосигурителни вноски върху възнаграждението за работа без трудово правоотношение не са дължими, но лицето следва да внася само здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО, с изключение на лицата, които са осигурени за сметка на държавния бюджет (пенсионери, лицата по чл. 40, ал. 3 от ЗЗО). В случай, че лицата по чл. 40, ал. 5 от ЗЗО през годината са получили доходи, подлежащи на данъчно облагане, те извършват годишно изравняване на осигурителния доход съгласно данните от данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ. Тъй като възнаграждението за работа без трудово правоотношение е доход, подлежащ на данъчно облагане, лицето следва да извърши годишно изравняване на осигурителния си доход съгласно данните, посочени в Таблица 2 от Справката за окончателния размер на осигурителния доход към данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ.

Пример:

Лице, работещо по трудово правоотношение през един от месеците от периода на отпуск при бременност и раждане с право на парично обезщетение, е положило труд без трудово правоотношение. Месечното възнаграждение за трудовата дейност по без трудовото правоотношение е по-малко от една минимална работна заплата, след намаляването му с разходите за дейността.

За полученото възнаграждение под минималната работна заплата за страната (след намаляването му с разходите за дейността) не се дължат здравноосигурителни вноски, тъй като за същия период подлежи на осигуряване по реда на чл. 40, ал. 1, т. 5 и не попада в хипотезата на чл. 40, ал. 1, т. 3, буква „б“ от ЗЗО.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, РАБОТЕЩИ БЕЗ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

за лицата, работещи без трудово правоотношение, които са осигурени по реда на чл. 40, ал. 1, т. 1 и 2а от ЗЗО

ДОХОД, ВЪРХУ КОЙТО СЕ ВНАСЯТ ВНОСКИТЕ:

облагаемия доход след намаляването му с разходите за дейността, независимо от размера на полученото възнаграждение

СЪОТНОШЕНИЕ ЗА ВНАСЯНЕ НА ВНОСКИТЕ:

възложител/изпълнител -
60:40 (4,8:3,2)

СРОК ЗА ВНАСЯНЕ НА ВНОСКИТЕ:

до 25-о число на месеца, следващ месеца на изплащане на възнаграждението

Пример:

Лице, работещо по трудово правоотношение е в неплатен отпуск (в рамките на 30 работни дни в календарната година), през целия месец март 2025 г. През същия месец полага труд без трудово правоотношение. Месечното възнаграждение за трудовата дейност без трудовото правоотношение е по-малко от една минимална работна заплата, след намаляването му с разходите за дейността.

За полученото възнаграждение под минималната работна заплата за страната (след намаляването му с разходите за дейността) се дължат здравноосигурителни вноски, тъй като за същия период подлежи на осигуряване по реда на чл. 40, ал. 1, т. 1, буква б) от ЗЗО.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, РАБОТЕЩИ БЕЗ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

ВНИМАНИЕ

За лицата, упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност, едноличните търговци, собствениците или съдружници в търговски дружества, физическите лица - членове на непersonифицирани дружества и лицата, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от ЗДДФЛ, както и регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, при получаване на възнаграждение за работа без трудово правоотношение здравноосигурителни вноски не се внасят от възложителя и не се удържат от възнаграждението. Тези лица декларират доходите си, получени за работа без трудово правоотношение в годишната данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ и внасят осигурителни вноски върху тях при определяне на окончателния размер на осигурителния доход.

За пенсионерите, които полагат труд без трудово правоотношение, ако полученото от тях възнаграждение (от един или повече възложители) за месеца е равно или по-голямо от минималната работна заплата за страната след намаляването му с разходите за дейността, здравноосигурителни вноски се дължат, независимо че лицето се осигурява по реда на чл. 40, ал. 1, т. 4 от ЗЗО. В тези случаи сборът от получаваната пенсия и възнаграждението не трябва да бъде по-голям от максималния месечен осигурителен доход за 2025 г. - 3750 лв. (от 01.01.2025 г. до 31.03.2025 г.) и 4130 лв. (от 01.04.2025 г. до 31.12.2025 г.).

За пенсионерите, работещи без трудово правоотношение, които получат възнаграждение за месеца под минималната работна заплата след намаляването му с разходите за дейността, здравноосигурителни вноски върху доходите от тази дейност не се дължат. Вноски по реда на чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО също не са дължими, тъй като за пенсионерите осигуряването се извършва за сметка на държавния бюджет.

Пример:

Пенсионер полага труд без трудово правоотношение и получава възнаграждение за месеца под минималната работна заплата след намаляването му с разходите за дейността. Здравноосигурителни вноски върху възнаграждението за работа без трудово правоотношение не се дължат.

Лицата по чл. 40, ал. 3 от ЗЗО не се осигуряват за сметка на държавния бюджет, ако получават възнаграждение за работа без трудово правоотношение, равно или по-голямо от минималната работна заплата за страната, след намаляването му с разходите за дейността по ЗДДФЛ. Здравноосигурителните вноски за тези лица се дължат по реда на чл. 40, ал. 1, т. 3 от ЗЗО.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, РАБОТЕЩИ БЕЗ ТРУДОВО ПРАВООТНОШЕНИЕ

Пример:

Български гражданин - студент, който е задължително осигурен в НЗОК и отговаря на изискванията за осигуряване за сметка на държавния бюджет е получил възнаграждение за месец април 2025 г. за работа без трудово правоотношение в размер на 1150 лв., след намаляването му с разходите за дейността по ЗДФЛ.

За месец април лицето не следва да се осигурява за сметка на държавния бюджет.

Здравноосигурителните вноски за месец април се дължат на основание чл. 40, ал. 1, т. 3 от ЗЗО, тъй като полученото възнаграждение за месеца е по-голямо от минималната работна заплата за страната, след намаляването му с разходите за дейността по ЗДФЛ.